

Inleiding bij twee Van der Laanfilms Lindenberg, nijmegen 7 april '09

Een TV interview van Antoine Bodar in 1988, en een TV film van Frank Scheffer in 1991.

Bouwen om te leren denken, in plaats van denken om te leren bouwen, dat schreef VDL na wat protest van zijn kant, in mijn eerste exemplaar van zijn boek de architectonische ruimte. Deze tekst leek mij een mooie titel voor deze avond als samenvatting van zijn hele werk, en omdat ikzelf deze tekst als opdracht heb opgevat.

- VDL situeren** Over de film en het interview die we vanavond gaan zien, wil ik vooraf niet te veel zeggen, die spreken voor zichzelf. Wel lijkt het mij goed om VDL te situeren in 'het architectuurlandschap' Het betreft hier immers een serie films over architecten.
En hoe kan ik dat 'situeren' beter doen dan met de titel van het eerste boek dat over hem verscheen van de Engelse Lector Richard Padovan, Dom Hans van der Laan, Modern Primitiv.
- Modern** VDL deelde het functionalisme met de modernen, en ook hun methode van weglating van al het bijkomstige en van alle versiering. Zij lieten evenwel ook de belangrijkste functie van het bouwen weg, namelijk de functie van het bouwen voor het intellect!
VDL kon zijn strenge architectuurstijl realiseren, dankzij het baanbrekende werk de modernen, waardoor de publieke opinie meewerkte.
- Primitiv** VDL was niet tegen de traditie, want hij zocht zijn inspiratie in de oudste meest primitieve voorbeelden van architectuur stonehenge , voorbeelden van kleding de peplos en chiton van de Grieken, en het antieke vaatwerk. We horen hem meerdere keren refereren aan deze voorbeelden. Het reeds gemaakte werk was juist essentieel: hoe vaak herhaalde hij dit gezegde niet: al makende moeten wij leren, hoe wij de dingen moeten maken.
- VDL's filosofie actueel** En twee punten voor de gedachtewisseling.
In de milieudiscussie: De legitimatie van ons aantasten van de natuur: waarom hebben wij het recht, ja zelfs de opdracht, de natuur aan te tasten en te wijzigen?
In de godsdienstdiscussie: De natuurlijke grondslag van de liturgie, waarmee er een basis voor dialoog met andere godsdiensten.
- Tenslotte over de films:** Aan de hand van twee opnamen – een interview en een film – die kort na elkaar en vlak voor zijn dood tot stand kwamen – hij was toen 84 resp. 87 jaar – worden enkele van zijn zeer algemene inzichten belicht. Intussen maakt de toeschouwer via de camera kennis met de door hem ontworpen de kloosterkerk te Vaals. Film en interview verschillen sterk van elkaar qua inhoud en sfeer, maar zeker ook in de wijze waarop de informatie aan de toeschouwer wordt overgedragen. In de film komen onder meer aan de orde de architectuur, het Plastische Getal en de rol van het ontwerp. Het interview zoomt in op Van der Laans levensloop en persoonlijke drijfveren, het monnikenleven en de liturgie.
De volgorde is bepaald door het kader van deze avonden n.l. de architectuur.
- Auteur, Architect Dick Pouderoyen.** Reeds op jonge leeftijd maakte hij kennis met Van der Laan, een goede studievriend van zijn vader, de bekende Nijmeegse Architect en stedenbouwkundige Cees Pouderoyen. Zelf beschouwt hij Van der Laan als de grote inspirator van zijn eigen werk onder meer in Nijmegen. Hij is de mede (her)oprichter van de Van der Laanstichting. Thans verzorgt hij cursussen over dit onderwerp aan de TuDelft, RuNijmegen, bnaac Amsterdam.